

Sygn. akt I CSK 6/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 lipca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Myszka (przewodniczący)

SSN Zbigniew Kwaśniewski (sprawozdawca)

SSN Bogumiła Ustjanicz

w sprawie z powództwa O. Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz
Inwestycyjny Zamknięty w W.
przeciwko W. J.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 21 lipca 2017 r.,
skargi kasacyjnej pozwanego
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 16 czerwca 2016 r., sygn. akt I ACa
(...),

**1) uchyla zaskarżony wyrok w części objętej punktami I . 1, 3 i
4 oraz II i III i oddala apelację;**

**2) obciąża powoda kosztami procesu za obie instancje,
pozostawiając szczegółowe ich wyliczenie referendarzowi
sądowemu;**

**3) zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 1800 zł
(jeden tysiąc osiemset złotych) tytułem zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd pierwszej instancji oddalił powództwo o zapłatę, uznając, że powód nie wykazał aby nabył wierzytelność w stosunku do pozwanego, ponieważ z treści umów pomiędzy nieuczestniczącymi w tym sporze (...) Bank i B. z sp. z o.o. s.k. oraz pomiędzy tą Spółką a powodowym Funduszem nie wynika, by dotyczyły one wierzytelności wobec pozwanego.

Apelację powodowego Funduszu uwzględnił Sąd Apelacyjny, który wyrokiem reformatoryjnym zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 95.478,52 zł z ustawowymi odsetkami oraz orzekł o kosztach postępowania stosownie do takiego wyniku sporu.

W uzasadnieniu tego orzeczenia stwierdzono, że powód udowodnił zarówno istnienie wierzytelności, jak i jej przeniesienie na rzecz powoda w drodze kolejnych umów. Jako istotę sporu Sąd odwoławczy określił nie samo istnienie wierzytelności z tytułu kredytu, ale okoliczność skuteczności jej przeniesienia na powoda.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, nie można mówić o przedawnieniu roszczenia powoda z uwagi na to, że w maju 2013 r. (...) Bank S.A. wystąpił o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu na jego rzecz, jako następcy banku będącego kredytodawcą, tj. P. S.A.

W konsekwencji Sąd odwoławczy uznał, że termin przedawnienia roszczenia powoda nie upłynął w dniu wniesienia pozwu, ponieważ czynność uprzedniego wierzyciela w postaci wniosku z 2013 r. o nadanie klauzuli wykonalności b.t.e. na jego rzecz spowodowała przerwę biegu przedawnienia, po której termin ten biegnie na nowo. W tej sytuacji, w ocenie Sądu II instancji wierzytelność przysługująca wobec pozwanego, a wynikająca z umowy o kredyt z dnia 20.04.2010 r. w aktualnej wysokości 95.478,52 zł przysługuje obecnie powodowi, co skutkowało wydaniem reformatoryjnego wyroku uwzględniającego powództwo.

Skargę kasacyjną, zaskarżającą wyrok w części obejmującej punkt I ppkt 1 i 3 pkt oraz pkt II, wniósł pozwany, zarzucając wyłącznie naruszenie przepisów prawa materialnego.

Skarżący zarzucił naruszenie art. 118 k.c. przez jego niezastosowanie pomimo podniesionego zarzutu przedawnienia oraz art. 123 § 1 pkt 1 k.c. i art. 509

§ 2 k.c. w zw. z art. 788 § 1 k.p.c. przez ich zastosowanie wskutek uznania, że wnioski o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi wykonawczemu na rzecz kolejnych banków spowodowały, że doszło do przerwania biegu przedawnienia także roszczenia powodowego wierzyciela, nie będącego bankiem, a w konsekwencji do nieprzedawnienia jego roszczenia wskutek przerwy biegu przedawnienia. W uzasadnieniu skargi pozwany wywodzi, że klauzule wykonalności nadawane b.t.e. na rzecz banków przerywały bieg przedawnienia tylko na ich korzyść jako wierzycieli, natomiast żadna z tych przerw nie skutkuje już w odniesieniu do kolejnego wierzyciela, nie będącego bankiem.

Powód w obszernej odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł o oddalenie skargi kasacyjnej i o zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.

W uzasadnieniu odpowiedzi powód kilkakrotnie kwestionuje zasadność uchwały SN z dnia 29 czerwca 2016 r., III CZP 29/16, OSNC 2017/5/55, twierdząc, że z przepisów regulujących cesję nie wynika, aby przejście określonych praw związanych z przelewaną wierzytelnością zależało od spełnienia przez cesjonariusza dodatkowych warunków. Przeciwnie, powód uważa, że nabywca wierzytelności wstępuje w całość sytuacji prawnej zbywcy. W niniejszej sprawie oznacza to, w ocenie powoda, że czynność skutkująca przerwą biegu przedawnienia roszczeń banków powoduje, że przerwa ta odnosi się również do roszczenia nabywcy wierzytelności - Funduszu Sekurytyzacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Z mocy art. 398¹³ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw, biorąc z urzędu pod rozwagę - i to w granicach zaskarżenia - tylko nieważność postępowania.

Pozwany zarzucił naruszenie wyłącznie przepisów prawa materialnego przez błędne zastosowanie art. 123 § 1 pkt 1 k.c. i art. 509 § 2 k.c. w zw. z art. 788 § 1 k.p.c., a w konsekwencji tego naruszenie art. 118 k.c. przez jego niezastosowanie. W tej sytuacji ocena zarzutów naruszenia przepisów prawa materialnego następuje z uwzględnieniem stanu faktycznego sprawy, przyjętego za podstawę orzekania przez Sąd II instancji.

Zasadniczy zarzut dotyczy jednak naruszenia przez Sąd Apelacyjny art. 123 § 1 pkt 1 k.c. przez przyjęcie, że przelew wierzytelności dokonany na powoda, czyli

na pomiot niebędący bankiem, nie zniweczył skutku przerwania biegu przedawnienia spowodowanego wszczęciem postępowania egzekucyjnego przez poprzedniego wierzyciela.

Jak wynika z art. 123 § 1 pkt 1 k.c., bieg przedawnienia przerywa się przez każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym, przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia. W orzecznictwie przyjmuje się, że złożenie wniosku zarówno o nadanie bankowemu tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności, jak i o wszczęcie egzekucji przerywa bieg przedawnienia, stanowi bowiem czynność przedsięwziętą bezpośrednio w celu zaspokojenia roszczenia (zob. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2004 r., III CZP 101/03, OSNC 2005, nr 4, poz. 58 i z dnia 29 czerwca 2016 r., III CZP 29/16, Biul. SN 2016, nr 6, s. 10, wyroki Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2004 r., II CK 276/04, nie publ., z dnia 23 stycznia 2008 r., V CSK 386/07, nie publ., z dnia 12 stycznia 2012 r., II CSK 203/11, OSP 2014, nr 6, poz. 60, z dnia 23 listopada 2011 r., IV CSK 156/11, OSNC-ZD 2013, nr A, poz. 7 i z dnia 4 października 2012 r., I CSK 90/12, nie publ.).

Zgodnie z art. 124 k.c., po każdym przerwaniu przedawnienia biegnie ono na nowo, z tym że w razie przerwania biegu przedawnienia przez czynność w postępowaniu przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju, przedawnienie nie biegnie na nowo, dopóki postępowanie to nie zostanie zakończone. W sytuacji, w której przerwanie biegu przedawnienia nastąpiło na skutek wniosku o nadanie klauzuli wykonalności, przedawnienie biegnie na nowo z chwilą zakończenia postępowania klauzulowego. Jeżeli przyczyną przerwania biegu przedawnienia było natomiast złożenie wniosku o wszczęcie egzekucji, a następnie 27.08.2015 r. doszło do umorzenia postępowania na podstawie art. 825 § 1 k.p.c., przedawnienie biegnie na nowo z chwilą zakończenia postępowania egzekucyjnego.

Celem instytucji przelewu unormowanej w art. 509 k.c. jest przejście wierzytelności na nabywcę. W wyniku przelewu przechodzi na nabywcę ogół uprawnień przysługujących dotychczasowemu wierzycielowi, który zostaje wyłączony ze stosunku zobowiązaniowego, jaki wiązał go z dłużnikiem.

Wierzytelność przechodzi przy tym na nabywcę z wszystkimi związanymi z nią prawami (art. 509 § 2 k.c.). Nie oznacza to jednak, że w niniejszej sprawie dokonane najpierw przez (...) Bank S.A. wniesienie aportem wierzytelności na rzecz B. sp. z o.o. s.k., a z kolei przelanie przez tę ostatnią na rzecz powoda wierzytelności (...) Bank S.A. objętej bankowym tytułem egzekucyjnym zaopatrzonym w klauzulę wykonalności nie zniweczyły skutku, jakim było przerwanie biegu przedawnienia.

Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 29 czerwca 2016 r., III CZP 29/16, (OSNC 2017/5/55) wyjaśnił, że nabywca wierzytelności niebędący bankiem nie może powoływać się na przerwę biegu przedawnienia spowodowaną wszczęciem postępowania egzekucyjnego na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności. W uzasadnieniu Sąd Najwyższy wskazał, że uprawnienie do wystawiania bankowych tytułów egzekucyjnych przysługiwało wyłącznie bankom oraz że tylko na ich rzecz mogła być nadawana tym tytułom klauzula wykonalności. Cesjonariusz nie mógł więc kontynuować egzekucji wszczętej przez bank bez uprzedniego ustalenia roszczenia w drodze procesu sądowego i uzyskania nowego tytułu wykonawczego (zob. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 2004 r., III CZP 9/04, OSNC 2005, nr 6, poz. 98, z dnia 22 lutego 2006 r., III CZP 129/05, OSNC 2007, nr 1, poz. 4 i z dnia 19 lutego 2015, III CZP 103/14, OSNC 2015 r., nr 12, poz. 137). Poza tym przerwanie biegu przedawnienia na podstawie art. 123 § 1 pkt 1 k.c. następuje, co do zasady, tylko między stronami postępowania, jeżeli z istoty łączącego je stosunku prawnego wynika, że są materialnie zobowiązane lub uprawnione, a więc skutek przerwania zachodzi tylko w podmiotowych i przedmiotowych granicach czynności podjętej przez wierzyciela (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2014 r., II CSK 196/14, OSNC 2015, nr 12, poz. 145).

Skład orzekający podziela stanowisko zajęte zarówno w uchwale SN z dnia 29 czerwca 2016 r., III CZP 29/16, jak również w wyroku z dnia 25 kwietnia 2017 r., V CSK 493/16 oraz wspierającą je argumentację. Prowadzi ona do wniosku, że przerwanie biegu przedawnienia na skutek wszczęcia postępowania egzekucyjnego na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności jest związane tylko z podmiotami uczestniczącymi w tym

postępowaniu i na podstawie tego tytułu, w granicach ukształtowanych klauzulą wykonalności. Powód, jako nabywca wierzytelności niebędący bankiem, nabył wprawdzie wierzytelność tożsamą z wierzytelnością (...) Bank S.A., lecz nie wszedł w sytuację prawną zbywcy wywołaną przerwaniem biegu przedawnienia i jego rozpoczęciem na nowo (zob. też postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 5 października 2016 r., III CZP 52/16, nie publ., z dnia 20 października 2016, III CZP 60/16 niepubl.).

Konkludując, trzeba stwierdzić, że trzyletni termin przedawnienia dochodzonego roszczenia upłynął przed wniesieniem pozwu, wobec czego podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia roszczenia powoda musi być uznany za zasadny (zob. art. 118 *in fine* k.c.; wyroki Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2003 r., II CK 113/02, OSP 2004, nr 11, poz. 141, z dnia 30 stycznia 2007 r., IV CSK 256/06, nie publ. i z dnia 2 października 2008 r., II CSK 212/08, OSNC-ZD 2009, nr C, poz. 60), a w konsekwencji za zasadny zarzut niezastosowania art. 118 k.c.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁶ k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok w częściach wskazanych w pkt 1 sentencji i oddalił apelację.

Zgodnie z art. 98 § 1 w związku z art. 391 § 1 i art. 108 § 2 k.p.c. - obciążył powoda kosztami procesu za obie instancje, pozostawiając szczegółowe ich wyliczenie referendarzowi sądowemu. O kosztach postępowania kasacyjnego orzekł w pkt 3 sentencji na podstawie art. 98 § 1 i 3 w związku z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. oraz na podstawie § 8 pkt 6 i § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U. z 2016 r., poz.1715).

aj

r.g.